

SPIS TREŚCI

Wstęp	11
Przedstawienie Minotaura	17

KSIĘGA I

METAFIZYKA WŁADZY

1. O posłuszeństwie obywatelskim	33
Tajemnica posłuszeństwa obywatelskiego	35
Historyczny charakter posłuszeństwa	37
Statyka i dynamika posłuszeństwa	39
Posłuszeństwo powiązane z ufnością	41
2. Teorie suwerenności	43
Suwerenność boska	44
Suwerenność powszechna	48
Demokratyczna suwerenność powszechna	53
Dynamika władzy	55
Jak suwerenność może kontrolować władzę	57
Podział teorii suwerenności pod względem skutków ich zastosowania	60
3. Organiczne teorie władzy	63
Nominalistyczna koncepcja społeczeństwa	64
Realistyczna koncepcja społeczeństwa	67
Logiczne konsekwencje koncepcji realistycznej	69
Podział pracy a organicyzm	72
Społeczeństwo – żywy organizm	74
Problem zakresu władzy w teorii organicystycznej	77
Woda na młyn władzy	80

KSIĘGA II

POCHODZENIE WŁADZY

4. Magiczne źródło władzy	85
Koncepcja klasyczna: władza polityczna dzieckiem władzy rodzicielskiej	87
Irokezi: negacja patriarchy	90
Australia: władza magiczna	93
Teoria Frazera: ofiarny król	94
Niewidzialny rząd	95
Panowanie starszych-magów	97
Zachowawczy charakter władzy magicznej	99
5. Nadejście wojownika	101
Społeczne konsekwencje wojennego ducha	102
Wojna daje początek patriarchy	105
Wojenna arystokracja jest także plutokracją	105
Rząd	107

Godność królewska	108
Państwo lub rzecz publiczna	109
Królestwo staje się monarchią	110
Rzecz publiczna bez aparatu państwowego	112
Starożytne republiki	113
Rząd poprzez tradycje ludowe	114
Monarchiczna spuścizna współczesnych państw	115

KSIĘGA III

O NATURZE WŁADZY

6. Dialektyka panowania	119
Władza w najczystszej postaci	120
Rekonstrukcja zjawiska za pomocą syntezy	120
Panowanie jako przyczyna	122
Początki panowania	123
Panowanie przez wzgląd na nie samo	124
Czysta władza wyrzeka się samej siebie	126
Ustanowienie monarchii	127
Od pasożytnictwa do symbiozy	128
Powstanie narodu w osobie króla	130
Miasto Panowania	131
Obalenie władzy	132
Dwa sposoby	133
Naturalna ewolucja każdego aparatu i panowania	134
Ego rządu	135
Nieodłączna dwoistość władzy	137
Egoizm władzy	138
Szlachetne formy egoizmu rządowego	140
7. Ekspansjonistyczny charakter władzy	143
Egoizm jako konieczny element władzy	143
Od egoizmu do idealizmu	146
Egoistyczny bodziec do wzrostu	149
Społeczne usprawiedliwienie wzrostu władzy	152
Władza jako powiernik nadziei	154
Myśl i Władza, filozof i tyran	156
8. O rywalizacji politycznej	161
Czy wojna jest obca współczesnym państwom?	162
Militaryzacja cywilizacji	164
Prawo rywalizacji politycznej	165
Postęp władzy, postęp wojny	167
Od armii feudalnej do armii królewskiej	169
Wojna, akuszerka monarchii absolutnej	170
Władze w rywalizacji międzynarodowej	171
Pobór do wojska	172
Epoka mięsa armatniego	174
Wojna totalna	175

KSIĘGA IV

PAŃSTWO JAKO PERMANENTNA REWOLUCJA

9.	Władza jako grabieżca porządku społecznego	181
	Konflikt władzy z arystokracją i sojusz z ludem	183
	Czy władza jest konserwatystą społecznym, czy rewolucjonistą?	184
	Nici w statokratycznej tkaninie	186
	Władza i komórka klanowa	187
	Władza i komórka baronostwa	189
	Władza i komórka kapitalistyczna	192
	Szczyt i upadek państwa	198
	Dynamika polityki	199
10.	Władza i lud	201
	Wspólnota feudalna	203
	Władza utwierdza się	205
	Miejsce zwykłego człowieka w państwie	207
	Absolutyzm plebejusz	209
	Reakcja arystokratyczna	212
	Zła taktyka i samobójstwo arystokracji francuskiej	216
11.	Władza i wierzenia	221
	Władza hamowana przez wierzenia	222
	Prawo boskie	225
	Podniosłość prawa	226
	Prawo i prawa	229
	Dwa źródła prawa	230
	Prawo i zwyczaj	233
	Rozwój władzy prawodawczej	235
	Kryzys racjonalistyczny i konsekwencje polityczne protagoreizmu	236

KSIĘGA V

ZMIENIA SIĘ OBLCICZE WŁADZY, ALE NIE JEJ NATURA

12.	O rewolucjach	243
	Rewolucje usuwają słabość i wydają na świat potęgę	244
	Trzy rewolucje	245
	Rewolucja i tyrania	246
	Tożsamość państwa demokratycznego i monarchicznego	248
	Stałość władzy	249
	Odmienny charakter władzy za ancien régime'u	250
	Osłabienie władzy. Koalicja arystokratyczna	251
	Stan trzeci przywraca monarchię bez króla	253
	Prefekt Napoleona, dziecko rewolucji	256
	Rewolucja i prawa jednostek	258
	Sprawiedliwość jest bezbronna przed władzą	260
13.	Imperium i demokracja	265
	O przeznaczeniu idei	266
	Zasada wolności i zasada prawa	267
	Suwerenność prawa skutkuje suwerennością parlamentu	269

Naród, sędzia prawa	273
Prawo jako „upodobanie” narodu	277
Apetyt na imperium	278
O suwerenności parlamentarnej	280
Od suwerenności prawa do suwerenności narodu	282
14. Totalitarna demokracja	285
Suwerenność i wolność	286
Idea całości postępuje	287
Atak na tendencje odśrodkowe	289
Autorytarny duch w demokracji	291
Interes ogólny i jego monopol	292
Samoobrona interesów	293
O powstaniu władzy	295
O partiach	299
O machinie politycznej	301
Od obywatela do żołnierza: rywalizacja o władzę przybiera wojskową postać	303
Ku reżimowi plebiscytowemu	304
Konkurencja „zmechanizowanych” partii kończy się dyktaturą jednej partii	306
Degradacja reżimu wiąże się z degradacją idei prawa	307

KSIĘGA VI

WŁADZA OGRANICZONA CZY NIEOGRANICZONA?

15. Władza ograniczona	313
Władza ograniczona	314
O hamulcach wewnętrznych	316
O przeciwwagach	317
Przeciwwagi zniesione i prawo podporządkowane	319
Nieograniczona władza jest niebezpieczna niezależnie od jej źródła i podstawy ..	322
Myśl powraca do ograniczonej władzy. Lekcja angielska	325
Formalny podział władz	328
16. Władza i prawo	333
Czy prawo to jedynie zbiór reguł ustalanych przez władzę?	333
O nieograniczonej władzy prawodawczej	335
Błąd hedonisty i utylitarysty	338
Prawo ponad władzą	339
Okres zmiennego prawa	341
Środki przeciwko prawom	342
Gdy sędzia ogranicza przedstawiciela władzy	343
O władzy sędziego	345
Czy ruch idei wpływa na fundamenty prawa?	347
Prawo staje się dżunglą	348
17. Aristokratyczne korzenie wolności	351
O wolności	352
Dalekie korzenie wolności	353
System wolności	354
Wolność jako system oparty na klasach	357

Wolni, niewolni, półwolni	358
Inkorporacja i różnicowana asymilacja	359
Postępy cezaryzmu	361
Warunki wolności	362
Dwa możliwe kierunki partii narodowych	364
Problem wciąż nie jest za nami	365
O historycznym powstaniu cech narodowych	368
Dlaczego demokracja zwiększa prawa władzy i osłabia gwarancje dla jednostki ..	370
18. Wolność lub bezpieczeństwo	373
Cena wolności	374
Ruunt in servitutum	376
O architekturze społeczeństwa	377
Władza i awans społeczny	379
Klasa średnia i wolność	381
Jeden poziom wolności lub wiele poziomów	382
Sekurytarystyczna demokracja	383
Zanik elementu wolnościowego	384
Pactum subiectionis	385
Bezpieczeństwo społeczne i wszechwładza państwa	387
Protektorat społeczny: jego uzasadnienie i cel	389
Teokracje i wojny religijne	390
19. Porządek lub protektorat społeczny	393
Liberalna negacja	394
Krytyka „legalitariańska”	395
Współczesny problem i jego absurdalne rozwiązanie	399
Cud pewności siebie	400
Pojęcie dobrego zachowania	402
O regulacji społeczeństwa	404
Nowe funkcje wymagają nowych koncepcji przymusu	406
Władze społeczne pozbawione kodów etycznych	407
Konsekwencje fałszywej koncepcji społeczeństwa	410
Od chaosu do totalitaryzmu	411
Owoce indywidualistycznego racjonalizmu	412
Indeks	415

ze książki napisano przed wydarzeniami w Hiroshimie, najbardziej wyraziście dla nas przykładem tego zjawiska pozostawają poza zasięgiem uwagi. Lecz warto zwrócić uwagę na to, że, gdy z niepokojem uświadamiamy sobie ogromny potencjał okrucieństwa, jaki jest udziałem naszych współczesnych, powinniśmy stać się w pamięci, że ta potencjalność przerodziła się w fakt dzięki władzy państwa. Bezpaństwo atomowej nie stworzyła działająca niezależnie grupa „nieokreślonych”, lecz pracownicy rządu Stanów Zjednoczonych, spośród których

¹ Niepewność do czasu powstania Juliusa Miliona (jeżeli nie zostanie on uznany, powstanie atomowe na przykładzie powstania amerykańskiego wydziału książki).